

Metodeappendiks

Åben skole – en kortlægning af skolernes samarbejde med omverdenen

INDHOLD

Metodeappendiks

1	Metodeappendiks	4
1.1	Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen	4
1.2	Datagrundlag	7
1.3	Analysemetoder	10

1 Metodeappendiks

Rapporten *Åben skole – en kortlægning af skolernes samarbejde med omverdenen* er udarbejdet på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse blandt lærere, pædagoger og børnehaveklasseledere (som herefter betegnes lærere og pædagoger). Spørgeskemaundersøgelsen er udviklet og gennemført af Danmarks Evalueringsinstitut (EVA), og Epinion har gennemført dataindsamlingen.

I dette notat uddybes det, hvordan spørgeskemaundersøgelsen er blevet gennemført, ligesom datagrundlaget gennemgås, og rapportens analysemetoder præsenteres.

1.1 Gennemførelse af spørgeskemaundersøgelsen

I afsnittet beskrives udarbejdelsen af spørgeskemaet og proceduren i forhold til pilottestning. Afsnittet beskriver desuden rekrutteringen af lærere og pædagoger samt den anvendte fremgangsmåde i forhold til udsendelse af spørgeskemaet og den efterfølgende udsendelse af påmindelser.

1.1.1 Udvikling af spørgeskema

Spørgeskemaet er udarbejdet af EVA's projektgruppe fra ultimo 2017 til primo 2018. Udviklingen af spørgeskemaet har taget udgangspunkt i EVA's generelle viden om åben skole fra egne undersøgelser og øvrig litteratur.

Spørgeskemaet består af 26 spørgsmål omhandlende læreres og pædagogers arbejde med eksterne vidensmiljøer i skoleåret 2017/18. Spørgeskemaet afdækker forskellige forhold, der vedrører læreres og pædagogers samarbejde med eksterne vidensmiljøer, herunder hvem der samarbejdes med i hvilke fag, omfang i forhold til timeantal, ledelsens og forvaltningens rolle, etablering af kontakten til den eksterne samarbejdspartner samt spørgsmål vedrørende tilrettelæggelsen af undervisningen. Derudover afdækker spørgeskemaet lærernes og pædagogernes formål med at samarbejde med eksterne vidensmiljøer samt de udfordringer og muligheder, de oplever, er forbundet med at gennemføre åben skole-forløb.

Spørgeskemaet består af spørgsmål med både lukkede og åbne svarmuligheder. Blandt spørgsmålene med lukkede svarmuligheder er der både spørgsmål, hvor der kan afkrydses en svarmulighed, og multiple spørgsmål, hvor flere svarmuligheder kan afkrydses. I forbindelse med spørgsmål med åbne svarmuligheder har respondenterne haft mulighed for at notere en anden svarmulighed. Spørgeskemaet blev løbende kvalitetssikret i samarbejde med projektets kvalitetskonsulent.

Operationalisering af eksterne samarbejdspartnere og vidensmiljøer

I spørgeskemaundersøgelsen er lærere og pædagoger blevet spurgt om deres samarbejde med eksterne samarbejdspartnere og vidensmiljøer. Eksterne samarbejdspartnere og vidensmiljøer defineres ud fra formuleringen af eksterne aktører i lovgrundlaget, jf. nedenstående boks. Sammen med

svarmulighederne er der i spørgeskemaet givet nogle eksempler på samarbejdspartnere i parentes. Af formidlingshensyn udelades eksemplerne i rapporten, men de svarmuligheder, respondenterne har haft, vises her i deres fulde længde:

- Virksomheder
- Erhvervsuddannelser
- Øvrige ungdomsuddannelser
- Idrætsforeninger
- Kulturinstitutioner (fx museer, teatre)
- Kunst- og kulturskoler (fx kunstskeoler, kunstakademier, billedskeoler, fotoskeoler, danseskeoler)
- Musikskeoler (herunder kommunale og selvejende musikskeoler)
- Folkeoplysningsforeninger (fx højskeoler, aftenskeoler etc.)
- Ungdomsskeoler
- Lokale fritids- og klubtilbud, som ikke er en del af skolen
- Andre typer foreninger (bemærk, at der her ikke tænkes på idrætsforeninger og musikskeoler, som er dækket af andre kategorier)
- Kirker og præster
- Andet.

Lovgrundlaget for åben skole¹

Af folkeskoleloven fremgår følgende, som omhandler samarbejdet med eksterne aktører:

§ 3, stk. 4. Skolerne indgår i samarbejder, herunder i form af partnerskaber, med virksomheder, institutioner for erhvervsrettet uddannelse, lokalsamfundets kultur-, folkeoplysnings-, idræts- og foreningsliv og kunst- og kulturskeoler, med lokale fritids- og klubtilbud og med de kommunale eller kommunalt støttede musikskeoler og ungdomsskeoler, der kan bidrage til opfyldelsen af folkeskolens formål og mål for folkeskolens fag og obligatoriske emner. Kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for skolernes samarbejder, og skolebestyrelsen fastsætter principper for samarbejdet.

¹ LBK nr. 989 af 23.8.2017.

1.1.2 Pilottest

Inden spørgeskemaet blev udsendt til lærere og pædagoger, blev spørgeskemaet pilottestet af Epinion. Formålet med pilottesten var at kvalificere spørgeskemaet og sikre, at spørgsmålene og svar-kategorierne var genkendelige, relevante og fyldestgørende for lærerne og pædagogerne.

Epinion rekrutterede deltagerne til pilottesten via Epinions Danmarkspanel. 16 lærere og pædagoger, der underviser i 0-9. klasse på en folkeskole, accepterede en invitation til at teste spørgeskemaet, og 12 besvarede spørgeskemaet. For hvert spørgsmål i pilottesten var der mulighed for, at respondenterne kunne angive kommentarer til spørgsmålsformuleringen eller svarkategorierne, eksempelvis i forhold til, om de er fyldestgørende, entydige eller relevante. Efter udfyldelse af spørgeskemaet foretog Epinion telefoninterviews af 10-25 minutters varighed med ti af testpersonerne. Under interviewet med testpersonerne spurgte Epinion om deres vurdering af spørgeskemaet som helhed og deres kommentarer til de enkelte spørgsmål, og de enkelte svarkategorier blev uddybet.

Seks af de interviewede var lærere, og fire var pædagoger. Af lærerne underviste tre i indskolingen, seks på mellemtrinnet og fire i udskolingen. Alle pædagogerne underviste i indskolingen. Blandt testpersonerne var der spredning i forhold til, om testpersonen underviste på en skole i en bykommune eller en skole uden for en bykommune.

Ud fra disse interviews og tilbagemeldinger på spørgeskemaet udarbejdede Epinion et notat med kommentarer og anbefalinger til at forbedre spørgeskemaet. Herefter tilpassede og kvalitetssikrede EVA spørgeskemaet inden udsendelse af undersøgelsen til de rekrutterede lærere og pædagoger. Ændringerne bestod bl.a. i præciseringer af svarkategorier, fx ved at inddrage eksempler, samt tilføjelse af svarkategorier i tilfælde, hvor lærerne og pædagogerne gav udtryk for at mangle muligheder.

1.1.3 Rekruttering til undersøgelsen

Rekrutteringen af lærere og pædagoger til deltagelse i undersøgelsen er foregået med udgangspunkt i Undervisningsministeriets Institutionsregister, som indeholder kontaktoplysninger på alle folkeskoler i Danmark.

631 skoler blev tilfældigt udvalgt og modtog en e-mail med information om undersøgelsen samt opfordring til at fremsende navne og e-mailadresser på deres undervisere (lærere og pædagoger, der underviser i 0.-9. klasse). Efterfølgende blev skolerne kontaktet via telefon, hvor de blev opfordret til deltagelse.

I alt 102 skoler indvilligede i at deltage i undersøgelsen. Ud af disse fremsendte 85 skoler e-mailadresser på deres undervisere. På de resterende 17 skoler kunne pædagoger og lærere deltage i undersøgelsen gennem et link, som blev delt på skolens intranet. Linket var unikt for den enkelte skole for at gøre det muligt efterfølgende at knytte besvarelserne til den pågældende skole.

Skolerne i Undervisningsministeriets Institutionsregister er inddelt i fire grupper baseret på Fødevareministeriets klassifikation af de danske kommuner alt efter deres beliggenhed: bykommune, mellemkommune, landkommune eller yderkommune. Målet har været at rekruttere 25 skoler af hver type med det formål at opnå en overrekruttering af lærere og pædagoger fra yderkommuner. Dette valg blev foretaget på baggrund af en hypotese om, at skolernes geografiske placering har en stor betydning for brugen af eksterne samarbejdspartnere. Af de 102 skoler i undersøgelsen er 26 fra bykommuner, 23 fra mellemkommuner, 30 fra landkommuner og 23 fra yderkommuner. Resultaterne fra undersøgelsen har dog vist, at der ikke er nogen særlig forskel på udbredelsen af åben skole-forløb på baggrund af skolernes geografiske placering.

1.1.4 Udsendelses- og påmindelsesprocedure

Alle besvarelser er indsamlet af Epinion i perioden fra 27. februar til 20. april ved følgende fremgangsmåde:

- **E-mailinvitation til lærere og pædagoger:** I uge 9 blev 2.620 lærere og pædagoger inviteret til at deltage i undersøgelsen via e-mail. Herudover fik 17 skoler, som ikke havde ønsket at opgive deres læreres og pædagogers kontaktoplysninger, men som var villige til at dele invitationen med linket på deres intranet, tilsendt et link til distribution blandt undervisere på skolerne.
- **Første påmindelse til lærere og pædagoger:** I uge 10 blev der udsendt påmindelser til de lærere og pædagoger, der endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet.
- **Anden påmindelse:** I uge 11 blev der udsendt endnu en påmindelse til de lærere og pædagoger, som endnu ikke havde besvaret spørgeskemaet. Desuden blev de 17 skoler, som ville dele undersøgelsen på deres intranet, kontaktet og bedt om at minde deres undervisere om at besvare undersøgelsen.
- **Tredje påmindelse:** 6. april blev der gennemført en ekstra indsats for at øge antallet af besvarelser. Her blev lærere og pædagoger samt de 17 skoler, som selv delte undersøgelsen, igen mindet om vigtigheden af at deltage i undersøgelsen. Desuden blev en forespørgsel om at opfordre lærere og pædagoger til at besvare spørgeskemaet afsendt til alle skoler, som havde sendt lister med kontaktoplysninger på underviserne.

Fra udsendelsen af invitationer på e-mail til de 631 udvalgte skoler og til afslutningen af indsamlingen af svar havde Epinion etableret en hotline, som skoler og undervisere kunne kontakte i forbindelse med spørgsmål om undersøgelsen eller ved tekniske problemer.

1.2 Datagrundlag

Dette afsnit beskriver datagrundlaget for den udarbejdede rapport, herunder svarprocent, repræsentativitet og vægtning af data.

1.2.1 Svarprocent

Der er opnået i alt 927 besvarelser, heraf fra 792 lærere, 45 børnehaveklasseledere og 89 pædagoger. Af disse er 806 besvarelser fra lærere og pædagoger, som blev inviteret direkte via e-mail, og 121 besvarelser er fra lærere og pædagoger, som blev inviteret via link delt på skolens intranet. Der er modtaget svar fra mindst en lærer eller pædagog på 84 forskellige skoler i 49 forskellige kommuner. Samlet set giver det en svarprocent på 29 %.

1.2.2 Repræsentativitet

Som tidligere nævnt er der foretaget en overrekuttering af lærere og pædagoger fra land- og yderkommuner. Disse er altså overrepræsenterede i stikprøven. I bortfaldsanalysen sammenligner vi derfor den vægtede stikprøve med populationen. Først undersøger vi, om de deltagende skoler er repræsentative med hensyn til skolestørrelse og skolernes karaktergennemsnit. Derefter undersøger vi, om de deltagende lærere og pædagoger (i tabellerne beskrevet som undervisere) er repræsentative i forhold til de samme to variable.

Tabel 1.1 viser fordelingen af de deltagende skoler i forhold til kommunestørrelse, skolestørrelse og karaktergennemsnit for henholdsvis stikprøve, vægtet stikprøve og population samt forskellen mellem den vægtede stikprøve og populationen.

TABEL 1.1

Fordeling af skoler i stikprøven sammenlignet med populationen

	Stikprøve	Vægtet stikprøve	Population	Forskel mellem vægtet stikprøve og population
Bykommune	24 %	38 %	38 %	-
Mellemkommune	20 %	17 %	17 %	-
Landkommune	31 %	33 %	33 %	-
Yderkommune	25 %	12 %	12 %	-
Skolestørrelse op til 500 elever	68 %	63 %	55 %	Insignifikant (p = 0,164)
Skolestørrelse 501-650 elever	14 %	15 %	19 %	Insignifikant (p = 0,335)
Skolestørrelse over 650 elever	18 %	22 %	26 %	Insignifikant (p = 0,427)
Karaktergennemsnit under 6,5	39 %	35 %	37 %	Insignifikant (p = 0,787)
Karaktergennemsnit på 6,6-7,5	51 %	52 %	45 %	Insignifikant (p = 0,336)
Karaktergennemsnit over 7,5	10 %	13 %	18 %	Insignifikant (p = 0,297)
N (kommune-type/størrelse/karakter)	84/84/52	84/84/52	1.161/1.159/843	

Kilde: Epinion.

Note: Da stikprøven er vægtet i forhold til populationen på kommunetypen, er der ingen forskel mellem disse på kommuneniveau. Det er markeret med - i tabellen.

Resultaterne viser, at forskellene mellem de vægtede stikprøver og populationen er insignifikante med hensyn til både skolestørrelse og karaktergennemsnit. Resultaterne viser, at de største forskelle ses for små skoler og skoler med karaktergennemsnit på 6,6-7,5. Disse er overrepræsenterede i forhold til populationen.

Tabel 1.2 viser fordelingen af de deltagende undervisere i forhold til kommunestørrelse, skolestørrelse og karaktergennemsnit for henholdsvis stikprøve, vægtet stikprøve og population samt forskellen mellem den vægtede stikprøve og populationen.

TABEL 1.2

Fordeling af undervisere i stikprøven sammenlignet med populationen

	Stikprøve	Vægtet stikprøve	Population	Forskel mellem vægtet stikprøve og population
Bykommune	28 %	49 %	49 %	-
Mellemkommune	18 %	15 %	15 %	-
Landkommune	38 %	27 %	27 %	-
Yderkommune	17 %	9 %	9 %	-
Skolestørrelse op til 500 elever	51 %	46 %	37 %	Signifikant (p < 0,001)
Skolestørrelse 501-650 elever	19 %	19 %	25 %	Signifikant (p < 0,001)
Skolestørrelse over 650 elever	30 %	35 %	38 %	Signifikant (p = 0,025)
Karaktergennemsnit under 6,5	27 %	24 %	35 %	Signifikant (p < 0,001)
Karaktergennemsnit på 6,6-7,5	62 %	61 %	46 %	Signifikant (p < 0,001)
Karaktergennemsnit over 7,5	11 %	15 %	19 %	Signifikant (p = 0,007)
N (kommune-type/størrelse/karakter)	927/927/652	927/927/652	50.860/50.782/44.585	

Kilde: Epinion.

Note: Da stikprøven er vægtet i forhold til populationen på kommunetyper, er der ingen forskel mellem disse på kommuneniveau. Det er markeret med - i tabellen.

Resultaterne viser, at der er signifikante forskelle mellem de vægtede stikprøver og populationen med hensyn til både skolestørrelse og karaktergennemsnit. Resultaterne viser, at den vægtede stikprøve har en overrepræsentation af skoler med op til 500 elever og skoler med 501-650 elever samt en underrepræsentation af skoler med et karaktergennemsnit under 6,5 og en overrepræsentation af skoler med et karaktergennemsnit på 6,6-7,5.

For at vurdere, om de signifikante forskelle har betydning for rapportens resultater, har vi foretaget en analyse af kryds mellem rapportens centrale variable og henholdsvis skolestørrelse og karaktergennemsnit. I analysen af kryds mellem skolestørrelse og rapportens centrale variable viser resultaterne, at der ikke er nogen nævneværdige sammenhænge. I analysen af kryds mellem karaktergennemsnit og rapportens centrale variable viser resultaterne, at der er signifikante forskelle for skoler med forskellige karakterniveau, men forskellene ses i høj grad mellem på den ene side skoler med karaktergennemsnit under 6,5 og karaktergennemsnit på 6,6-7,5 og på den anden side de skoler, der har karaktergennemsnit over 7,5. Resultaterne viser, at besvarelserne fra skoler med karaktergennemsnit under 6,5 og karaktergennemsnit på 6,6-7,5 er tæt på at være ens for rapportens centrale variable. Dermed er de forskellige karakterniveauer samlet set tæt på at være repræsentative for populationen. Analysen viser altså, at repræsentativiteten på underviserniveau i forhold til karaktergennemsnit for den vægtede stikprøve ikke er problematisk for rapportens resultater.

Samlet set viser bortfaldsanalysen, at der er en relativt lav svarprocent, og at den vægtede stikprøve viser tegn på ikke at være repræsentativ for henholdsvis karaktergennemsnit og skolestørrelse på underviserniveau. En analyse af kryds mellem rapportens centrale variable og henholdsvis karaktergennemsnit og skolestørrelse viser imidlertid, at forskellene ikke har betydning for rapportens konklusioner. På skoleniveau er der ikke signifikante forskelle mellem den vægtede stikprøve og populationen.

1.2.3 Vægtning af data

De indsamlede svar er i rapportens analyser vægtet på underviserniveau, således at de fire kommunetyper udgør den samme andel i stikprøven, som de udgør i populationen, jf. tabel 1.2. Dette skyldes, at der som beskrevet er stratificeret i rekrutteringsfasen ud fra skolernes geografiske placering.

1.3 Analysemetoder

I dette afsnit præsenteres datagrundlaget for rapportens analyse samt en beskrivelse af analysen af data.

1.3.1 Datagrundlag for analysen

Rapportens analyse er baseret på lærernes og pædagogernes anvendelse af eksterne samarbejdspartnere i skoleåret 2017/18. 544 ud af 927 har angivet, at de har samarbejdet med eksterne aktører i skoleåret 2017/18. I forbindelse med, at lærerne og pædagogerne har angivet, hvilke samarbejdspartnere de har anvendt, er der 124², der har markeret svarkategorien "Andet" og beskrevet den specifikke samarbejdspartner. Kategorien dækker over samarbejdspartnere, som af forskellige grunde har været svære at placere i de opstillede kategorier. Det kan eksempelvis være politiet, militæret, naturcentre, en videregående uddannelse, privatpersoner eller den lokale genbrugsplads. Derudover er der beskrevet forskellige samarbejdspartnere, som ud fra beskrivelsen kunne placeres under eksempelvis "Virksomheder" og "Andre typer af foreninger". Da vi ikke kender til respondentens overvejelser i forhold til at placere samarbejdspartneren i kategorien "Andet", er disse besvarelser bevaret i kategorien "Andet".

1.3.2 Analyse af data

Rapportens analyse af lærernes og pædagogernes besvarelser baserer sig på frekvenstabeller og krydstabeller ud fra udvalgte spørgsmål i undersøgelsen. De udvalgte frekvenser og kryds er foretaget med udgangspunkt i projektgruppens diskussion af interessante resultater fra undersøgelsen og med baggrund i EVA's viden fra øvrige udgivelser om åben skole.

Der er anvendt χ^2 -test til at undersøge, om der er en statistisk signifikant sammenhæng mellem variablene. Der er i denne sammenhæng anvendt et signifikansniveau på 0,05. For de udvalgte kryds i rapporten viste testene, at der var signifikante sammenhænge med hensyn til fordelingen af svar.

2 Lærerne og pædagogerne har i forbindelse med spørgsmålet haft mulighed for at angive flere svarmuligheder.

Metodeappendiks

© 2018 Danmarks Evalueringsinstitut

Citat med kildeangivelse er tilladt

Publikationen er kun udgivet i elektronisk form på: www.eva.dk

Foto: Johner

ISBN (www) 978-87-7182-207-6

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) gør uddannelse og dagtilbud bedre. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

T 3555 0101
E eva@eva.dk
H www.eva.dk